USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu ve věcech volebních, ve věcech místního a krajského referenda a ve věcech politických stran a politických hnutí složeném z předsedy senátu Tomáše Langáška, soudců Josefa Baxy, Michaely Bejčkové, Radana Malíka, Petra Mikeše (soudce zpravodaj), Pavla Molka a Miloslava Výborného v právní věci navrhovatele: **Tomáš Novák**, proti odpůrcům: **1) Státní volební komise**, se sídlem nám. Hrdinů 1634/4, Praha 4, **2) Ing. et Ing. Jan Skopeček**, **3) Ing. Petr Bendl**, **4) Ing. Veronika Vrecionová**, a **5) Ing. Vojtěch Munzar**, ve věci návrhu na vyslovení neplatnosti volby kandidátů Občanské demokratické strany zvolených ve Středočeském kraji ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu konaných ve dnech 20. a 21. 10. 2017

takto:

I. **Volba kandidáta** Občanské demokratické strany ve Středočeském kraji s pořadovým číslem na hlasovacím lístku 4 **Ing. Petra Bendla** poslancem Poslanecké sněmovny Parlamentu ve volbách konaných ve dnech 20. a 21. 10. 2017 **je neplatná**.

II. **Řádně zvoleným poslancem** Poslanecké sněmovny Parlamentu ve volbách konaných ve dnech 20. a 21. 10. 2017 **je** kandidát Občanské demokratické strany ve Středočeském kraji s pořadovým číslem na hlasovacím lístku 31 **Mgr. Martin Kupka**.

III. **Náhradníky** kandidátů Občanské demokratické strany zvolených poslanci Poslanecké sněmovny Parlamentu ve volbách konaných ve dnech 20. a 21. 10. 2017 ve Středočeském kraji **jsou kandidáti v tomto pořadí**:

pořadí	jméno, příjmení	pořadí na hlasovacím lístku
1.	Ing. Petr Bendl	4.
2.	Mgr. Hynek Fajmon	5.
3.	Ing. Pavel Pavlík	6.
4.	Ing. Tomáš Martinec, Ph.D.	7.
5.	Rudolf Kulhánek	8.
6.	RNDr. Mgr. Tomáš Vaněk, CSc.	9.
7.	Ing. Josef Živnůstek	10.
8.	Zdeněk Havrančík	11.
9.	RNDr. Soňa Chalupová	12.
10.	Mgr. Lukáš Rak	13.
11.	PhDr. Ing. Mgr. Karel Bendl, MBA, LL.M.	14.
12.	Ing. Zdeněk Nejdl	15.

13.	PhDr. Libuše Benešová	16.
14.	Marcela Chrpová	17.
15.	Ing. Jaroslav Vomastek, MBA	18.
16.	Martin Smetana	19.
17.	Ondřej Vodňanský	20.
18.	Ing. Petr Lang	21.
19.	Ing. Jakub Šanda	22.
20.	Mgr. Petr Paták, DiS.	23.
21.	Mgr. Jan Pleskač	24.
22.	Ing. Petr Listík	25.
23.	Ing. Michal Prokůpek	26.
24.	Mgr. Daniel Štěpánek	27.
25.	Zdeněk Renc	28.
26.	Ing. Dan Jiránek	29.
27.	Mgr. Petr Hanuš	30.
28.	Tomáš Patočka	32.
29.	Pavel Luxa	33.
30.	Ing. Petr Magera	34.

IV. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Volební stížnost

[1] Návrhem doručeným Nejvyššímu správnímu soudu dne 3. 11. 2017 (dále též „volební stížnost“) se navrhovatel domáhal vyslovení neplatnosti volby kandidátů Občanské demokratické strany (dále též „ODS“) zvolených ve Středočeském kraji ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu konaných ve dnech 20. a 21. 10. 2017. Konkrétně navrhl neplatnost volby odpůrce 3), který měl na kandidátní listině pořadové číslo 4, eventuálně odpůrce 5), který měl na kandidátní listině pořadové číslo 3. Zároveň navrhl, aby byl vyhlášen jako zvolený kandidát Mgr. Martin Kupka, který měl na kandidátní listině pořadové číslo 31.

[2] Úvodem uvedl, že si je vědom, že není zapsán ve volebním seznamu v okrsku, kde byli poslanci zvoleni, což je formálně v rozporu s § 87 odst. 1 zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „volební zákon“). V takovém okrsku ale volil na základě voličského průkazu, a je v něm tedy v rámci předmětných voleb zapsán na zvláštním seznamu. Konkrétně se jednalo o obec (město) Benešov (č. 529303), okrsek 22, která se nachází v okrese Benešov ve Středočeském kraji. Podle čl. 4 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) jsou základní práva a svobody pod ochranou soudní moci. Zákon sice podle čl. 20 Ústavy může stanovit rozsah soudního přezkumu voleb, nemůže ho však zúžit natolik, aby se ho nemohl domáhat volič, který v souladu se zákonem vykonal své volební právo s využitím voličského průkazu a uplatnil přednostní (dále též „preferenční“) hlas, který nebyl do výsledků započítán.

pokračování

[3] K věci samé uvedl, že dne 21. 10. 2017 v uvedeném volebním okrsku hlasoval pro ODS, včetně využití jednoho preferenčního hlasu, formou řádného zakroužkování pořadového čísla 31 na hlasovacím lístku. Jeho preferenční hlas však nebyl okrskovou volební komisí započten, což zjistil na základě informací o výsledcích voleb zveřejněných Českým statistickým úřadem na webových stránkách www.volby.cz.

[4] Obdobná situace dle jeho zjištění a svědectví nastala minimálně v okrsku 1, obec 535265 Velký Borek, okres Mělník; okrsku 1, obec 535869 Hrdlořezy, okres Mladá Boleslav; okrsku 1, obec 537705 Poříčany, okres Kolín; okrsku 1, obec 538345 Kojetice, okres Mělník; a okrsku 2, obec 539643 Řevnice, okres Praha-západ. Nezapočtení přednostních hlasů kandidáta 31 vzniklo dle jeho přesvědčení z důvodu, že kandidát byl uveden až na druhé, rubové, straně hlasovacího lístku. Některé okrskové volební komise lístek neotočily, a proto nezapočetly přednostní hlasy kandidátů uvedených na druhé straně lístku.

[5] Rozborem dat volebních výsledků zveřejněných Českým statistickým úřadem lze podle navrhovatele dojít k závěru, že v celkem 905 okrscích ve Středočeském kraji nebyl započten ani jeden preferenční hlas z druhé strany kandidátky, tedy pro kandidáty 31 až 34. Oproti tomu preferenční hlasy ze zadní strany lístku byly započteny v 1 142 okrscích. V těchto okrscích kandidát 31 získal celkem 6,4 % preferenčních hlasů. K překročení hranice 5 %, která je rozhodná pro změnu pořadí umístění kandidátů, mu chybělo pouhých 112 (*sic*!) preferenčních hlasů. V okrscích, kde byly prokazatelně započteny preferenční hlasy i z druhé strany hlasovacího lístku, dosáhl kandidát s pořadovým číslem 31 v průměru 3,7 % preferenčních hlasů na okrsek, v rámci výpočtu mediánu pak 2 preferenční hlasy na okrsek. V obou případech je výsledek při přepočtu na 905 okrsků takový, že by kandidát s pořadovým číslem 31 získal dostatečný počet přednostních hlasů pro to, aby byl zvolen, a naopak aby nebyl zvolen kandidát s pořadovým číslem 3, tedy odpůrce 5).

[6] Navrhl proto přepočet těch okrsků, které uvedl v příloze 1 návrhu, kde ODS získala alespoň jeden hlas a zároveň kandidáti 31 až 34 nezískali žádný přednostní hlas. Alternativně navrhl přepočítání pouze těch okrsků, kde ODS získala alespoň 9 hlasů. Taktéž zmínil, že k obdobným vadám mohlo dojít i u voleb v zahraničí, které se v letošním roce přičítaly k výsledkům ve Středočeském kraji.

[7] Dále uvedl, že při zpracování přednostních hlasů došlo u některých okrskových volebních komisí k nesprávnému postupu v případě, že na hlasovacím lístku nebyl uveden žádný preferenční hlas, přesto byly preferenční hlasy přiděleny prvním čtyřem kandidátům. Tento nesprávný postup lze předpokládat minimálně u okrsků, kde je vysoký podíl preferenčních hlasů oproti celostátnímu průměru, který činil 11,7 %. Již cokoliv nad 60 % ukazuje na to, že nesprávně postupovala minimálně část volební komise, cokoliv nad 90 % ukazuje na špatnou činnost v podstatě celé volební komise v okrsku. Ve Středočeském kraji jde z tohoto pohledu o 10 okrsků a v těchto okrscích u Občanské demokratické strany o celkem až 2 025 preferenčních hlasů neoprávněně poskytnutých prvním čtyřem kandidátům, tedy u každého jde v průměru až o 506 hlasů. Vzhledem k tomu, že kandidát č. 4, tedy odpůrce 3), překročil pětiprocentní hranici pouze o 154 hlasů, lze predikovat, že díky chybám okrskových volebních komisí tomu tak ve skutečnosti nebylo. Pokud by se pak potvrdil zisk preferenčních hlasů pro kandidáta 31, znamenalo by to, že by namísto odpůrce 5) nebyl zvolen odpůrce 3). Navrhl proto

přepočet 10 okrsků, kde bylo podle zveřejněných výsledků uděleno více než 90 % preferenčních hlasů.

II. Vyjádření účastníků v průběhu řízení

[8] Odpůrce 1), tedy Státní volební komise, sdělil, že není volebním orgánem, který zjišťuje výsledky voleb. Pouze vyhotoví zápis o výsledku voleb z údajů předaných Českým statistickým úřadem a vyhlašuje a uveřejňuje celkové výsledky voleb. Následně popsal zákonnou úpravu zjišťování výsledků voleb okrskovou volební komisí, která by měla mimo jiné sečíst přednostní hlasy, které byly přičteny jednotlivým kandidátům. Volební dokumentace je následně zapečetěna a předána do úschovy obecnímu úřadu. Pouze soud může v rámci soudního řízení o návrhu na neplatnost volby kandidáta přikročit k přepočítání hlasů ve volebním okrsku a za tím účelem otevřít zapečetěnou volební dokumentaci. Tento úkon nepřísluší žádnému jinému volebnímu orgánu. Je pak výlučně na posouzení soudu, zda shledá důvody pro rozhodnutí o neplatnosti volby kandidátů. Pro úplnost poukázal na zákonnou povinnost Českého statistického úřadu provést školení určených členů okrskových volebních komisí, k čemuž byl vydán též pokyn, který se mimo jiné věnuje posuzování platnosti přednostních hlasů.

[9] Odpůrce 5), Ing. Vojtěch Munzar, uvedl, že z dosud zjištěných informací vyplývá, že k omylům a chybám při práci volebních komisí ve volbách do Poslanecké sněmovny skutečně došlo, zejména pokud jde o plošné přičítání přednostních hlasů. Tato okolnost však nemá vliv na jeho zvolení poslancem, neboť nebyl zvolen na základě překročení pětiprocentní hranice. Soudem přepočítávané volební okrsky však tvoří pouze 42 % z celkového počtu volebních okrsků ve Středočeském kraji. Výsledkem tedy bohužel nebude zjištění skutečného volebního výsledku. Nebude ověřeno reálné pořadí jednotlivých kandidátů a jejich volebního výsledku, a tedy nebude nalezena spravedlnost a pravda. K tomu, aby se tak stalo, by musely být přepočítány všechny volební okrsky. Výběr okrsků, který provedl navrhovatel ve své stížnosti a jímž se při svém přezkumu zřejmě hodlá řídit i soud, je založen na pouhých navrhovatelových domněnkách. Navrhovatel má za to, že v okrscích, které ve svém návrhu označil, nebyl započten ani jeden preferenční hlas ze zadní strany kandidátní listiny z toho důvodu, že volební komise neotočily volební lístek a nezapočítaly přednostní hlasy kandidátů uvedených na zadní straně lístku. Tyto úvahy jsou čistě spekulativní a nelze z nich vycházet při stanovování rozsahu přezkumné činnosti soudu. Uvedenou skutečnost lze stejně dobře odůvodnit tím, že v daných okrscích nezískali tito kandidáti podporu voličů. Voliči zpravidla respektují pořadí kandidátů, které určila politická strana. Přednostní hlas je projevem nadstandardní podpory a oblíbenosti daného kandidáta, nikoliv automatickým jevem. Proto není možné usuzovat pouze z tohoto důvodu na chybný postup při sčítání hlasů. Výběr okrsků provedený navrhovatelem mohl být účelový a vedený úmyslem docílit volebních výsledků dle jeho přání.

[10] Odpůrce 5) dále poukázal na spornou aktivní legitimaci navrhovatele, neboť nenapadá volbu v okrsku, kde je zapsán ve stálém seznamu, což je v rozporu s textem § 87 odst. 1 volebního zákona. K aktivní legitimaci k podání návrhu na neplatnost volby kandidáta se opakovaně vyjadřoval i Nejvyšší správní soud. V usnesení ze dne 4. 7. 2006, č. j. Vol 51/2006-40, shledal § 87 odst. 1 volebního zákona ústavně konformním.

pokračování

[11] Závěrem odpůrce 5) navrhl, pro případ, že soud shledá aktivní legitimaci navrhovatele, aby byly přepočteny hlasy ve všech 2 172 volebních okrscích ve Středočeském kraji, alespoň pokud jde o kandidátní listinu ODS. Teprve v takovém případě bude možné hovořit o spravedlivém zjištění skutečného výsledku voleb, ať to bude ve svém důsledku ku prospěchu kterémukoliv z kandidátů.

[12] K vyjádření odpůrce 5) podal navrhovatel repliku. Co do otázky své aktivní legitimace k podání návrhu poukázal na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 6. 2006, č. j. Vol 5/2006-46, č. 944/2006 Sb. NSS, a na usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 10. 2004, sp. zn. II. ÚS 540/02. Z nich vyplývá, že § 87 odst. 1 volebního zákona je třeba vykládat tak, že výsledek voleb může volič zpochybnit tam, kde reálně své volební právo uplatnil. Návrh na přepočet v dalších okrscích považuje navrhovatel za nedůvodný, neboť v těchto jiných okrscích byly započítány přednostní hlasy i pro kandidáty ODS č. 31 až 34. Lze tak důvodně předpokládat, že okrskové volební komise postupovaly při započtení přednostních hlasů z rubové strany správně. I pokud by byly všechny další okrsky přepočteny, nelze předpokládat, že by to mělo na výsledek vliv. Důvody podání návrhu nebyly spekulativní. Za úspěch by navrhovatel nepovažoval záměnu mandátů, ale ponaučení příslušných subjektů veřejné správy, aby se obdobné chyby v takové míře již nestávaly. Toho lze dosáhnout například nepoužíváním oboustranných hlasovacích lístků, úpravou procesů práce volebních komisí (jednoznačnou srozumitelnou metodikou), jakož i aplikací nových kontrolních mechanismů na straně Českého statistického úřadu.

[13] Ostatní účastníci řízení se k návrhu písemně nevyjádřili.

III. Průběh řízení

[14] Soud zjistil ze sdělení Státní volební komise ze dne 23. 10. 2017, o vyhlášení a uveřejnění celkových výsledků voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konaných ve dnech 20. a 21. října 2017, uveřejněného pod č. 352/2017 Sb. (dále jen „sdělení Státní volební komise“), že za Občanskou demokratickou stranu ve Středočeském kraji byli poslanci zvoleni následující kandidáti:

pořadí	jméno a příjmení	přednostní hlasy	pořadové číslo na hlasovacím lístku
1	Ing. et Ing. Jan Skopeček	7 306	1
2	Ing. Petr Bendl	4 429	4
3	Ing. Veronika Vrecionová	3 930	2
4	Ing. Vojtěch Munzar	2 823	3

[15] Pořadí náhradníků bylo určeno dále podle pořadí kandidátů na hlasovacím lístku počínaje kandidátem s pořadovým číslem na hlasovacím lístku 5 Mgr. Hynkem Fajmonem. Kandidát s pořadovým číslem na hlasovacím lístku 31 Mgr. Martin Kupka byl označen jako 27. náhradník s počtem přednostních hlasů 4 168.

[16] Soud ze sdělení Úřadu městské části Praha 11 ověřil, že navrhovatel je zapsán do stálého seznamu voličů vedeného Úřadem městské části Praha 11. Na základě jeho žádosti mu byl vydán voličský průkaz. Ze sdělení Městského úřadu Benešov soud zjistil, že navrhovatel byl na základě odevzdání voličského průkazu zapsán do zvláštního seznamu voličů ve volebním okrsku č. 22 v Benešově. Zde tedy vykonal své aktivní volební právo.

[17] Dne 7. 11. 2017 si soud k prvotnímu ověření navrhovatelovy indicie porušení volebního zákona vyžádal volební dokumentaci z volebního okrsku, kde navrhovatel hlasoval, a z volebních okrsků uvedených v odstavci [4] odůvodnění tohoto usnesení, tedy celkem ze 6 okrsků. Z nich 8. a 9. 11. 2017 zjistil, že ani jeden okrsek nebyl sečten správně. Ve dvou okrscích bylo pro ODS zapsáno o jeden hlas více, než byla skutečnost. V pěti ze šesti okrsků se potvrdila domněnka navrhovatele, že okrskové volební komise zřejmě neotáčely hlasovací lístky při sčítání přednostních hlasů, neboť ve všech okrscích bylo v zápisu o volbách uvedeno, že kandidáti pořadové číslo 31 až 34 obdrželi 0 přednostních hlasů, ačkoliv v pěti z nich tito kandidáti nějaké přednostní hlasy získali. V daných okrscích bylo odevzdáno podle přepočtu provedeného soudem celkem 399 hlasů pro ODS. Celkové zjištěné rozdíly oproti stavu původně zjištěnému okrskovými volebními komisemi byly následující: celkový počet hlasů pro ODS: – 2 hlasy, kandidát č. 1: + 2 hlasy, kandidát č. 2: + 1 hlas, kandidát č. 21: – 1 hlas, kandidát č. 22: + 1 hlas, kandidát č. 31: + 18 hlasů (!), kandidát č. 33: + 1 hlas a kandidát č. 34: + 1 hlas.

[18] Vzhledem k tomu, že navrhovatelova indicie se potvrdila, rozhodl soud dne 9. 11. 2017, že si vyžádá volební dokumentaci z dalších 904 okrsků, tedy v souhrnu ze všech volebních okrsků, které navrhovatel označil ve svém návrhu. Přepočty hlasů byly prováděny tříčlennými komisemi, jejichž členy byli – na základě opatření předsedy Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 11. 2017 – soudci, asistenti soudců a administrativní zaměstnanci soudu.

[19] Přepočtené hlasy byly na základě usnesení č. j. Vol 58/2017-95 ze dne 10. 11. 2017 zasílány Českému statistickému úřadu, který s nimi nakládal v souladu s dále uvedenými pokyny soudu.

[20] Dne 19. 11. 2017 proběhlo ve věci ústní jednání. Při něm byli účastníci řízení seznámeni s dosavadním průběhem řízení. Při jednání setrvali na svých stanoviscích. Navrhovatel zdůraznil, že nepožadoval přepočet hlasů zjištěných zvláštními volebními komisemi, ačkoliv i u některých z nich mohlo dojít k pochybením. Taková pochybení by však již výsledek zřejmě nemohla ovlivnit a zajištění volební dokumentace ze zvláštních volebních okrsků by se nemuselo stihnout v zákonem stanovené lhůtě.

[21] Soud při jednání provedl důkaz hlasovacím lístkem pro volební kraj Středočeský, pro Občanskou demokratickou stranu s číslem 1. Z tohoto důkazu shledal, že hlasovací lístek je potištěn z obou stran, na první, lícové straně obsahuje seznam kandidátů ODS pro volby do Poslanecké sněmovny konané ve dnech 20. a 21. října 2017, a to 1. Ing. et Ing. Jan Skopeček, 2. Ing. Veronika Vrecionová, 3. Ing. Vojtěch Munzar, 4. Ing. Petr Bendl, 5. Mgr. Hynek Fajmon a tak dále až po kandidáta č. 30 Mgr. Petra Hanuše. Na druhé, rubové straně seznam kandidátů pokračuje pořadovým číslem 31. Mgr. Martin Kupka, 32. Tomáš Patočka, 33. Pavel Luxa a poslední 34. Ing. Petr Magera.

pokračování

[22] Soud dále vyslechl doc. PhDr. Tomáše Lebedu, Ph. D., docenta politologie a vedoucího Katedry politologie a evropských studií na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, jehož podle § 74 odst. 1 s. ř. s. *per analogiam* předvolal jako tzv. *amicum curiae* (přítele soudu), tedy jako osobu, která může soudu sdělit své odborné stanovisko k věci, neboť je všeobecně uznávaným odborníkem v oblasti voleb, volebních systémů a volebního chování. Uvedl, že oboustranné hlasovací lístky jsou méně časté oproti lístkům jednostranným. Používají se zejména v zemích, kde si to technické okolnosti zpracování volebních výsledků vynucují, neboť se jedná o strojové zpracování volebních výsledků. Často však bývá na lístcích velmi výrazně vyznačeno „otočte na druhou stranu“, aby skutečně u voliče nedošlo k tomu, že by opomněl, že lístek je oboustranný. Jinak převažuje praxe jednostranných hlasovacích lístků. Empirická zjištění ohledně této chybovosti jsou těžká, neboť odborníci nemohou sami kontrolovat hlasovací lístky, ale musí vycházet z výsledků zjištěných volebními komisemi. Zatím si nepovšiml jevu přičítání přednostních hlasů prvním čtyřem kandidátům na hlasovacím lístku. Chyby však byly identifikovány ve volbách do obecních zastupitelstev a to ve třech směrech, z nichž jeden se této situaci blíží, a to tehdy, kdy jsou hlasy strany započítány nikoli všem jednotlivým kandidátům, ale pouze jejich lídrům. Chybovost může být také způsobena stupňujícím se tlakem na rychlost sčítání voleb. Je to tlak zejména ze strany médií. Stává se z toho zvláštní závod, kdy je mnohem důležitější rychlost a nikoliv přesnost. Zaznamenal, že některé okrskové volební komise mezi sebou dokonce soutěžily, která předá dříve výsledky. Volby do Poslanecké sněmovny lze označit za spíše dobře promyšlené a organizované, pokud jde o podobu hlasovacích lístků, neboť je jen malý počet neplatných hlasů. Mnohem problematičtější jsou volby do zastupitelstev obcí, kde je komplikací mnohem více a i malý rozdíl může výsledek voleb výrazně ovlivnit. Nezaznamenal žádné indicie týkající se toho, že by bylo pro samotné politické strany a hnutí podstatné, zda se určitý kandidát objeví na přední či zadní straně hlasovacího lístku, neboť ani dopředu neví, jak bude lístek přesně vypadat. Doc. Lebeda při organizaci tuzemských voleb postrádá přesný návod krok po kroku, jak se v každém typu voleb má postupovat od uzamčení volební místnosti až po předání flash disku Českému statistickému úřadu. V ideálním případě by volební orgány měly mít softwarovou oporu, která by fungovala tak, že se udělá krok jedna, a dokud se nepotvrdí, že se neudělal krok jedna, nelze udělat krok dvě. Měl by tam být také časový snímek práce volební komise, aby bylo zjevné, že některé kroky neudělá mnohem rychleji, než by bylo fyzicky možné stihnout.

[23] Zástupce odpůrce 1), JUDr. Václav Henych, se v návaznosti na položené otázky vyjádřil tak, že přesná podoba hlasovacího lístku v právních předpisech být ani uvedena nemůže s ohledem na různorodost kandidujících stran a hnutí, jakož i jejich kandidátů. Konečná podoba hlasovacích lístků je odsouhlasena mezi Ministerstvem vnitra a tiskárnou. Poznatky týkající se naznačených okruhů problémů nemá. Postup okrskových volebních komisí je podrobně řešen metodikou Českého statistického úřadu. Existuje i videopořad, který tuto činnost popisuje. Opakovaně se dospělo k závěru, že při následné kontrole voleb by kromě soudu nikdo jiný neměl mít přístup do volební dokumentace. Státní správa nebo samospráva by měla kontrolu provádět pouze zcela minimálně.

IV. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

IV.A Aktivní procesní legitimace navrhovatele

[24] Nejdříve musel Nejvyšší správní soud posoudit, zda je navrhovatel aktivně legitimován k podání návrhu na neplatnost volby kandidáta zvoleného ve Středočeském kraji. Podle § 87 odst. 1 volebního zákona může návrh na neplatnost volby kandidáta ve volbách do Poslanecké sněmovny podat každý občan zapsaný do stálého seznamu ve volebním okrsku, kde byl poslanec volen. Do stálého seznamu voličů jsou v každé obci na základě zvláštního zákona (§ 5 volebního zákona) zapisováni voliči, kteří jsou v této obci přihlášeni k trvalému pobytu (§ 28 odst. 1 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů).

[25] Navrhovatel je k trvalému pobytu přihlášen v Praze, kde je také zapsán ve stálém seznamu voličů. Při striktním výkladu § 87 odst. 1 volebního zákona by tedy mohl napadat volbu jen těch kandidátů, kteří byli zvoleni v tomto volebním kraji. Navrhovatel nicméně své volební právo uplatnil v souladu se zákonem ve Středočeském kraji. Dosavadní judikatura – a to i usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 7. 2006, č. j. Vol 51/2006-40, na něž odkazoval odpůrce 5) – tíhne k takovému výkladu, podle něhož musí být voliči umožněno napadnout výsledek voleb v tom volebním obvodu, v němž uplatnil své volební právo. V citovaném usnesení Nejvyšší správní soud konstatoval, že § 87 odst. 1 volebního zákona lze vyložit tak, že jím nedochází k zásahu do základních práv voličů. Výslovně navázal na usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 10. 2004 sp. zn. II. ÚS 540/02 (U 51/35 SbNU 603), dle něhož by nebyl udržitelný výklad, že nositelem subjektivního práva domáhat se přezkumu výsledků voleb „*je toliko osoba formálně zapsaná ve stálém seznamu voličů, i přesto, že v konkrétní volební proceduře, jejíž výsledek zpochybňuje, své subjektivní volební právo vůbec nerealizovala, a že jí naopak není osoba, která subjektivní volební právo realizovala, nicméně je zapsaná toliko ve zvláštním seznamu voličů. Nepřijatelný je pak i výklad, podle něhož lze zpochybnit výsledek volby pouze tam, kde je volič zapsán ve stálém seznamu, ačkoliv reálně uplatnil volební právo na základě zápisu ve zvláštním seznamu jinde.*“

[26] V soudním přezkumu voleb iniciovaném občanem vystupuje do popředí ochrana jeho aktivního volebního práva (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 6. 2006, č. j. Vol 5/2006-46, č. 944/2006 Sb. NSS). Je tedy nutné, aby měl každý občan – volič možnost napadnout výsledek voleb do Poslanecké sněmovny v tom volebním kraji, v němž toto právo skutečně uplatnil. Jelikož navrhovatel hlasoval na voličský průkaz v obci Benešov ve Středočeském kraji, nelze učinit jiný závěr, než že je aktivně legitimován k podání návrhu na neplatnost volby kandidátů zvolených v tomto volebním kraji.

IV.B Vymezení odpůrců

[27] Podle poslední věty § 90 odst. 2 s. ř. s. je účastníkem řízení o návrhu na neplatnost volby kandidáta *navrhovatel, příslušný volební orgán a ten, jehož volba byla napadena.* Navrhovatel výslovně napadl pouze volbu odpůrců 3) a 5), tedy Ing. Petra Bendla a Ing. Vojtěcha Munzara. Nejvyšší správní soud se nicméně po předběžném posouzení návrhu rozhodl jednat jako s účastníky řízení též s dalšími odpůrci, tedy s Ing. et Ing. Janem Skopečkem a Ing. Veronikou Vrecionovou, a to z následujících důvodů.

pokračování

[28] Již bylo řečeno, že v případě přezkumu výsledků voleb na návrh občana je primárně sledována ochrana jeho aktivního volebního práva. To však neznamená, že lze zcela opominout jeho druhý aspekt, jímž je objektivní kontrola řádného průběhu a správnosti výsledků voleb. V již citovaném usnesení sp. zn. II. ÚS 540/02 k tomu Ústavní soud poznamenal, že smyslem soudního přezkumu voleb *„není bez dalšího toliko ochrana subjektivního volebního práva, nýbrž především zajištění objektivnosti volby, na jejíž zachování může mít případné porušení individuálního subjektivního volebního práva voliče vliv, nicméně takový závěr je vždy třeba korigovat celkovým dopadem porušení subjektivního práva na objektivní výsledek volby. Předmětem přezkumu soudu v řízeních o tzv. volební stížnosti je otázka protizákonnosti a intenzity této protizákonnosti, tedy ochrana objektivního volebního práva (srov. novější judikaturu Nejvyššího správního soudu, usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 7. 2004 sp. zn. Vol 6/2004), nikoliv prima facie ochrana subjektivního volebního práva jednotlivce.*“

[29] Ustanovení soudního řádu správního vymezující účastníky řízení o návrhu na neplatnost volby kandidáta proto nelze vykládat mechanicky. V počáteční fázi řízení, při posouzení formálních náležitostí návrhu, je bezesporu úkolem navrhovatele, aby vymezil konkrétní kandidáty, jejichž zvolení s ohledem na tvrzenou protizákonnost zpochybňuje, přičemž není vyloučeno napadení volby všech zvolených kandidátů, případně i jejich náhradníků (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 7. 2008, č. j. Vol 66/2006-105, č. 948/2006 Sb. NSS). V průběhu řízení však soud může zjistit určité okolnosti nasvědčující tomu, že tvrzeným porušením zákona mohla být ovlivněna volba i jiných kandidátů než těch, které navrhovatel výslovně označil. Zde se nabízejí dvě alternativy dalšího postupu.

[30] Za prvé, soud by mohl konstatovat, že je striktně vázán petitem volební stížnosti, a v případě, kdy navrhovatelem tvrzené a v řízení prokázané skutečnosti ovlivnily volbu jiných kandidátů než těch, které navrhovatel výslovně označil, návrh zamítnout. Takový postup však v žádném případě neodpovídá požadavku na efektivní soudní přezkum voleb, který vyplývá jak z ústavního pořádku (čl. 4 Ústavy, čl. 36 Listiny základních práv a svobod), tak z judikatury Evropského soudu pro lidská práva k čl. 3 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (srov. např. rozsudek ze dne 8. 4. 2010 ve věci *Namat Aliyev proti Ázerbájdžánu*, stížnost č. 18705/06, body 80 a 83, v kontextu s rozhodnutím o přijatelnosti ze dne 4. 5. 1999 ve věci *Babenko proti Ukrajině*, stížnost č. 43476/98). Efektivní přezkum voleb zdůrazňuje též mezinárodní *soft-law*, především Kodex správné praxe ve volebních věcech zpracovaný Evropskou komisí pro demokracii prostřednictvím práva (tzv. Benátskou komisí). Takový postup by současně kladl na navrhovatele, který namítá vady při zjišťování výsledků voleb příslušnými volebními orgány, nesplnitelné břemeno, neboť v době podání návrhu nemá a nemůže mít povědomí o tom, jak se tvrzená vada celkově promítla do volby kandidátů a jejich pořadí.

[31] Zbývá tedy druhá možnost, tedy pravomoc soudu na základě potvrzených vad volebního procesu vyslovit neplatnost volby i těch kandidátů, které navrhovatel ve volební stížnosti výslovně neoznačil. V takovém případě by však bylo nemyslitelné, aby tito kandidáti neměli možnost účastnit se řízení a vyjádřit se ke všem skutečnostem a provedeným důkazům (čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod).

[32] V kontextu projednávané věci to potom znamená, že ačkoli navrhovatel označil jako kandidáty, jejichž zvolení zpochybňuje, pouze odpůrce 3) a eventuálně 5), není

vyloučeno, aby Nejvyšší správní soud za účastníky řízení považoval i jiné zvolené kandidáty. Navrhovatel totiž mimo opomenutí přednostních hlasů pro Mgr. Martina Kupku poukazoval na to, že žádnému z kandidátů na zadní straně hlasovacího lístku nebyly tyto hlasy započteny, a namítal též nesprávné přičítání přednostních hlasů kandidátům uvedeným na prvních čtyřech místech kandidátní listiny ODS, což jsou kromě Ing. Petra Bendla a Ing. Vojtěcha Munzara též Ing. et Ing. Jan Skopeček a Ing. Veronika Vrecionová, tj. odpůrci 2) a 4). Zároveň se jedná o jediné čtyři kandidáty, kteří byli za ODS ve Středočeském kraji zvoleni. Jelikož nebyl Nejvyšší správní soud schopen *a priori* vyloučit, že po přepočítání hlasů pro ODS dojde k takové změně pořadí kandidátů, kterou navrhovatel nemohl předvídat, a nezohlednil ji tak ve své volební stížnosti, považoval za správné jednat jako s účastníky řízení se všemi čtyřmi kandidáty, kteří byli na základě výsledků voleb v té podobě, v jaké byly vyhlášeny Státní volební komisí, zvoleni, a dát jim možnost plně uplatnit svá procesní práva.

IV.C Okrsky, v nichž byl proveden přepočet hlasů pro ODS

[33] Podle ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu je třeba primárně vycházet z předpokladu, že zveřejněné výsledky voleb odpovídají skutečné vůli voličů. Je na navrhovateli, aby předložil důkazy nebo alespoň zvlášť významné indicie o tom, že tomu tak nebylo. Jak uvedl soud například v usnesení ze dne 28. 11. 2006, č. j. Vol 82/2006-51, ve věci ODS proti senátoru Petru Pithartovi: „*Pro procesní úpravu volebního soudnictví a postup v takovém řízení z toho plyne vyvratitelná domněnka, že volební výsledek odpovídá vůli voličů. Předložit důkazy k jejímu vyvrácení je povinností toho, kdo volební pochybení namítá. … Přes výše uvedené dospěl soud k závěru, že striktní požadavek na předložení relevantních důkazních prostředků navrhovatelem by mohl být při přezkumu voleb překážkou přístupu k soudu, a to zvláště v případě jednotlivých občanů, kteří nejsou účastni sčítání hlasů volebními komisemi. Aby však soud sám přistoupil k přepočtu hlasů či přezkoumávání správnosti jejich posouzení pouze na základě důkazně nepodložené volební stížnosti, musela by jej k tomu v daném případě přimět zvláště významná indicie, která by byla způsobilá vyvolat pochybnosti o správnosti vyhlášeného výsledku voleb. Takovou indicií by v souvislosti s nyní posuzovaným případem mohl být například vysoký počet odevzdaných hlasů označených za neplatné v jednom či několika volebních okrscích.*“ Vysoký počet neplatných volebních lístků může takovou indicii představovat zejména v případě těsného volebního výsledku (viz odstavec [22] usnesení ze dne 23. 11. 2010, č. j. Vol 67/2010-47). Za významnou indicii soud zpravidla považuje prohlášení voličů, že podle dostupných výsledků voleb nebyl řádně započten jejich hlas (viz odstavec [27] usnesení ze dne 22. 10. 2014, č. j. Vol 18/2014-46, ve věci volby senátorky Ivany Cabrnochové – dále jen usnesení ve věci senátorky Cabrnochové, a tam citovanou judikaturu). Zpravidla však nepostačuje poukázat na pouhé statistické odchylky, pokud k tomu nepřistoupí další indicie (viz např. bod [29] usnesení ve věci senátorky Cabrnochové).

[34] V posuzované věci navrhovatel tvrdil, že jeho přednostní hlas pro kandidáta ODS č. 31 v okrsku č. 22 v Benešově nebyl řádně započten. To samo o sobě představuje dostatečně závažnou indicii pro přepočet hlasů v daném okrsku.

[35] Ohledně zbývajících okrsků, pokud jde o první okruh okrsků navržených k přepočtu, navrhovatel vycházel ze statistických dat a zároveň z předpokladu, že mohlo

velmi pravděpodobně dojít k chybě neotáčením hlasovacího lístku. Podle soudu bylo takové vysvětlení představitelné a současně soud považoval za nepříliš pravděpodobné, že by kandidát č. 31 získal ve 1 142 okrscích (cca 56 % okrsků, kde ODS získala hlasy) 6,4 % přednostních hlasů a ve zbývajících 905 okrscích (cca 44 % okrsků) by nezískal ani jeden přednostní hlas nejen on, ale ani žádný další z kandidátů, kteří byli na zadní straně hlasovacího lístku. Nejednalo se tedy o pouhý statistický výpočet, neboť byl spojen s konkrétním logickým a pravděpodobně možným vysvětlením této významné odchylky a s tvrzeným potvrzením této odchylky v konkrétním volebním okrsku. K tomu zároveň přistupoval velmi těsný výsledek, pokud jde o přednostní hlasy pro kandidáta č. 31, neboť mu ke zvolení poslancem scházelo 104 přednostních hlasů (vzhledem k celkovému počtu odevzdaných hlasů pro ODS ve výši 85 429 dle zjištění okrskových volebních komisí je počet přesahující 5 % alespoň 4 272 hlasů, kandidát č. 31 získal dle zveřejněných výsledků voleb 4 168 hlasů). Nejvyšší správní soud nevidí důvod nahlížet při tomto těsném výsledku na tuto situaci odlišně než při posuzování podmínky významné indicie v případě vysokého počtu neplatných hlasů.

[36] Vzhledem k mimořádnému rozsahu případného přepočtu hlasů nicméně považoval Nejvyšší správní soud za nezbytné, aby tato indicie byla alespoň částečně potvrzena. Kromě okrsku, kde navrhovatel sám hlasoval, si proto nejprve vyžádal volební dokumentaci ještě z těch okrsků, ve kterých navrhovatel tvrdil, že má svědectví o nezapočtení hlasů od dalších voličů. Ačkoliv zpravidla nepostačuje pouhé označení jiných osob, jejichž hlasy nebyly řádně započteny, bez připojení jejich čestného prohlášení (viz odstavec [28] usnesení ve věci senátorky Cabrnochové), v daném případě nepředstavovalo významnou indicii označení těchto dalších voličů, ale shora uvedená statistická odchylka ve spojení s jejím logickým vysvětlením a těsným výsledkem. Tato tvrzení proto pouze vedla k výběru okrsků pro potvrzení či vyvrácení indicie, neboť v těchto okrscích byla dle tvrzení navrhovatele vyšší pravděpodobnost, že k uvedenému jevu skutečně došlo.

[37] Jak bylo uvedeno shora v odstavci [17], provedený přepočet šesti vyžádaných okrsků významnou indicii potvrdil. V pěti z nich nebyly žádnému z kandidátů na zadní straně hlasovacího lístku do výsledků voleb započteny získané přednostní hlasy, ačkoliv jich ve skutečnosti obdrželi nikoliv zanedbatelné množství. Odchylky u jiných kandidátů byly spíše marginální a svědčily o běžné lidské nepozornosti, nikoliv o systémovém problému, jako tomu mohlo být u kandidátů na zadní straně hlasovacího lístku.

[38] U druhého okruhu okrsků, tedy těch, kde byl nebývale vysoký počet preferenčních hlasů, vycházel navrhovatel také ze statistických údajů. Ty byly v daném případě nicméně tak nepravděpodobné, že představovaly samy o sobě významnou indicii, minimálně pokud jde o větší okrsky. Navrhovatel přesvědčil soud, že pravděpodobnost, že by více než 90 % voličů uplatnilo ve volbách do Poslanecké sněmovny všechny přípustné přednostní hlasy, je velmi nízká. Ostatně obdobná zjištění následně učinil Nejvyšší správní soud ve čtyřech volebních okrscích v Plzeňském kraji, jak vyplývá z usnesení ze dne 16. 11. 2017, č. j. Vol 36/2017-53, Vol 52/2017-13 a Vol 53/2017-13.

[39] S ohledem na shora uvedené přistoupil Nejvyšší správní soud k vyžádání volební dokumentace ze všech navrhovaných okrsků. První okruh vyžádaných okrsků byly ty, kde ODS získala alespoň jeden hlas a žádný kandidát ze zadní strany hlasovacího lístku nezískal ani jeden přednostní hlas. Nejvyšší správní soud nepovažoval za možné, aby tento okruh omezil pouze na okrsky, kde ODS získala alespoň 9 hlasů, jak alternativně

navrhoval navrhovatel. V daném případě by se totiž jednalo o ryze statisticky zvolený výběr okrsků, ačkoliv systémový problém neotáčení hlasovacích lístků zjevně mohl nastat v jakémkoliv z okrsků, bez ohledu na počet platných hlasů pro ODS. Druhý okruh vyžádané volební dokumentace se týkal těch okrsků, kde dle výsledků voleb voliči udělili více než 90 % všech dostupných přednostních hlasů. V pěti okrscích byly splněny oba předpoklady zároveň.

[40] Nejvyšší správní soud se však nemohl ztotožnit s návrhem odpůrce 5), aby automaticky přikročil k přepočtu všech okrsků. Jak již bylo uvedeno shora v odstavci [33], obecně se presumuje správnost zjištěných výsledků. Je na tom, kdo tvrdí, že tomu je jinak, aby předložil alespoň významnou indicii o tom, že tomu tak není. To platí samozřejmě nejen pro navrhovatele, ale i pro další účastníky řízení. Odpůrce 5) však žádnou významnou indicii o tom, že by okrskové volební komise zásadním způsobem chybovaly i v dalších okrscích, nepředložil. I pokud je vysoce pravděpodobné, či dokonce již zjištěné, že v některém volebním okrsku došlo k vadám při sčítání hlasů, nemůže to znamenat automatické zpochybnění práce všech okrskových volebních komisí v celém volebním kraji (viz obdobně odstavec [18] usnesení ze dne 14. 11. 2013, č. j. Vol 120/2013-42).

IV.D Orgán oprávněný k přepočtu

[41] Při rozhodování o přepočtu hlasů se Nejvyšší správní soud zabýval tím, kdo je oprávněn přepočet hlasů provést. Je nepochybné, že to může učinit sám soud. Na druhou stranu nelze vyloučit tak rozsáhlou potřebu přepočtu, která již bude zcela mimo kapacitní možnosti soudu. Ostatně nyní provedený přepočet byl na samé hranici lidských i technických kapacit soudu a mohl být proveden jen díky zcela nestandardním personálním opatřením spočívajícím v několikadenním zapojení veškerého personálu soudu. I tak by nebylo možné přepočet provést bez výjimečného nasazení zaměstnanců Krajského úřadu Středočeského kraje, pověřených obecních úřadů Středočeského kraje a Českého statistického úřadu, jimž, přestože plnili svou zákonnou povinnost, patří dík a uznání.

[42] Nejvyšší správní soud proto uvažoval i o dalších možnostech. Volebním orgánem oprávněným ke sčítání hlasů jsou pouze okrskové volební komise a zvláštní okrskové volební komise [viz § 14e odst. 1 písm. c) a § 14g odst. 2 písm. b) volebního zákona]. Ostatně nezastupitelnost okrskových volebních komisí v průběhu voleb a při zjišťování jejich výsledků s ohledem na složení okrskových volebních komisí opakovaně zdůrazňuje judikatura Nejvyššího správního soudu (viz např. usnesení ze dne 20. 11. 2014, č. j. Vol 23/2014-110, č. 3162/2015 Sb. NSS, ve věci volby senátora Miroslava Antla). Nešlo by proto vyloučit možnost uložit okrskové volební komisi či zvláštní volební komisi, aby provedla nové sčítání. Podle § 52a volebního zákona je však činnost okrskové volební komise a zvláštní okrskové volební komise při volbách do Poslanecké sněmovny ukončena patnáctým dnem po vyhlášení výsledků voleb do Poslanecké sněmovny Státní volební komisí. Vzhledem k tomu, že lhůta pro podání návrhu na neplatnost volby kandidáta je 10 dnů po vyhlášení výsledků voleb Státní volební komisí, doba soudního přezkumu voleb se v podstatě mine s dobou činnosti okrskové volební komise. Soud k tomu poznamenává, že u voleb do Senátu by uvedená situace byla v tomto směru řešitelná, neboť podle § 77a odst. 2 volebního zákona činnost okrskové volební komise v případě zpochybnění výsledku voleb, hlasování či volby kandidáta před soudem končí až dnem nabytí právní moci rozhodnutí soudu. Ačkoliv bylo uvedené ustanovení zavedeno zjevně pro případ rozhodnutí soudu o neplatnosti hlasování, a tudíž o provedení nového hlasování [§ 77 odst.

2 písm. b) volebního zákona], mohlo by v některých případech vést právě i k možnému přepočtu hlasů ze strany okrskové volební komise již v rámci soudního přezkumu voleb. Nicméně nelze přehlédnout jistou těžkopádnost ve svolání tohoto orgánu, který nemá stálou povahu, stejně jako skutečnost, že by se okrsková volební komise dostávala do situace, že by kontrolovala svou vlastní práci.

[43] Soud taktéž zvažoval možnost dožádání úkonů spočívajících v přepočtu hlasů prostřednictvím okresních soudů podle § 10 s. ř. s. Okresní soudy nicméně žádné zkušenosti s prováděním přepočtu volební dokumentace nemají. Také pro ně může být ještě složitější než pro Nejvyšší správní soud vyčlenit v krátké době mimořádné kapacity pro takový úkol. Je také třeba zohlednit velký rozsah agendy, kterou musí vyřizovat bezodkladně (např. rozhodování ve vazebních věcech, o předběžných opatřeních), případně takové, kde by se takové opatření zásadně dotklo bezprostředně účastníků řízení (nutnost zrušit velké množství nařízených jednání, pro která se například účastníci uvolnili ze zaměstnání, atd.).

[44] S ohledem na shora uvedené proto nakonec přistoupil Nejvyšší správní soud k přepočítání přednostních hlasů pro kandidáty ODS ve Středočeském kraji ve vymezených okrscích sám. Nejvyšší správní soud však důrazně apeluje na zákonodárce, aby zvážil další možnosti zajištění takových úkonů při soudním přezkumu voleb, aby soudy byly reálně schopny zároveň dodržet lhůtu 20 dnů od dojití návrhu (§ 90 odst. 3 s. ř. s.), která je fakticky dále zkracována potřebou rozhodnout pokud možno před ustavující schůzí příslušného voleného orgánu. V úvahu by přicházely například zvláštní přezkumné volební komise, které by aktivovaly při výskytu závažných indicií o chybném spočtení hlasů. V nich by mohl být zachován princip zastoupení kandidujících politických subjektů a zároveň zajištěna vyšší profesionalita takové komise. Pokud se tak nestane a soud by musel přepočítávat hlasy ve větším rozsahu, nelze vyloučit paralyzování ustavujících schůzí ať již fakticky, tak na základě případně vydaných předběžných opatření.

IV.E Zjištění volebních výsledků

[45] Jak bylo uvedeno v odstavci [18], Nejvyšší správní soud prostřednictvím tříčlenných komisí provedl přepočet odevzdaných hlasů pro ODS ve vymezených volebních okrscích. Jediným volebním okrskem, kde k přepočtu nedošlo, byla obec 540901 Nový Knín okrsek č. 1. Po opakovaných přepočtech hlasů, které se velmi výrazně lišily od původně zjištěných, dospěl soud k závěru, že do dokumentace okrsku č. 1 byly chybně vloženy hlasovací lístky z okrsku č. 2, neboť až na drobné odchylky odpovídaly zjištěným výsledkům voleb v tomto okrsku. Soud se proto rozhodl vycházet z původně zjištěných výsledků voleb, neboť již nebyl schopen v potřebném čase získat hlasovací lístky okrsku č. 1.

[46] Takto získané údaje postoupil v souladu s usnesením ze dne 10. 11. 2017, č. j. Vol 58/2017-95, a upřesněním součinnosti ze dne 15. 11. 2017 Českému statistickému úřadu. Tomu soud uložil, aby v okrscích, u kterých je prováděn přepočet přednostních hlasů, vycházel ze „zápisů o přepočtu přednostních hlasů odevzdaných pro Občanskou demokratickou stranu ve volebním okrsku“ zaslaných Nejvyšším správním soudem. To platí jak o celkových hlasech pro ODS, tak o přednostních hlasech pro jednotlivé

kandidáty. V ostatních okrscích, včetně zvláštních volebních okrsků, bylo uloženo ponechat stav zjištěný okrskovými volebními komisemi a zvláštními volebními komisemi. Takto zjištěné stavy bylo Českému statistickému úřadu uloženo sečíst (jak celkové hlasy pro ODS, tak přednostní hlasy pro jednotlivé kandidáty) a z výsledného stavu znovu vypočítat přednostní hlasy pro všechny kandidáty ODS. Dále mu bylo uloženo vyznačit rozdíly mezi původně zjištěnými hodnotami a nově zjištěnými hodnotami.

[47] U velkého počtu okrsků bylo zjištěno porušení § 43 odst. 7 věty první volebního zákona, podle něhož platí: „*Okrsková volební komise a zvláštní okrsková volební komise zapečetí stejnopis zápisu o průběhu a výsledku hlasování, odevzdané voličské průkazy, odevzdané hlasovací lístky a úřední obálky, výpis ze stálých seznamů, výpis ze zvláštních seznamů, doklad o převzetí výsledku hlasování do dalšího zpracování a případný zápis o kontrole provedené krajským nebo pověřeným obecním úřadem.*“

[48] Uvedené ustanovení směřuje zejména k možnosti řádného výkonu volebního soudnictví. Pouze úplná a zapečetěná volební dokumentace umožňuje soudu provést v plném rozsahu řádnou kontrolu volebního procesu. Pokud okrsková volební komise dokumentaci nezapečetí, pak nelze obecně vyloučit ani to, že s ní mohl kdokoliv později manipulovat. Za zapečetění nelze považovat situaci, kdy je dokumentace pouze běžně zalepena, aniž by uzávěry byly opatřeny podpisem či alespoň razítkem. Takové přelepení totiž může kdokoliv později překonat a následně opět zalepit bez jakýchkoliv známek manipulace.

[49] Klíčovým dokumentem pro posouzení hlasů jsou zejména odevzdané hlasovací lístky, které byly soudu dodány ze všech okrsků, kromě okrsku uvedeného v odstavci [45], byť v několika málo případech nebyly součástí původně zaslané volební dokumentace. Velmi důležitým dokumentem je také zápis o průběhu a výsledku hlasování (aktuálně tiskopis T/4a, včetně příloh), neboť jeho správnost musí potvrdit všichni členové okrskové volební komise. Soud tak má možnost zkontrolovat, zda výsledek odevzdaný Českému statistickému úřadu odpovídal zjištění okrskové volební komise.

[50] V následujících 63 okrscích nebyly hlasovací lístky opatřeny ani jednou řádnou uzávěrou (samostatně nebo v rámci celé volební dokumentace): 513130 Dolany, okrsek č. 1, 513202 Zalešany, okrsek č. 1, 529303 Benešov, okrsek č. 13, 529621 Divišov, okrsky č. 4 a 5, 530689 Struhařov, okrsek č. 2, 532011 Zdice, okrsek č. 3, 532053 Kladno, okrsky č. 3 a 54, 532207 Černuc, okrsek č. 1, 533149 Žilina, okrsek č. 1, 533009 Uhy, okrsek č. 1, 533386 Klučov, okrsek č. 1, 533416 Kostelec nad Černými Lesy, okrsek č. 4, 534102 Chotusice, okrsek č. 1, 534170 Ledečko, okrsek č. 1, 534889 Starý Vestec, okrsek č. 1, 535419 Mladá Boleslav, okrsky č. 12, 15, 22, 28, 34, 42, 535443 Bělá pod Bezdězem, okrsky č. 4 a 5, 536326 Mnichovo Hradiště, okrsek č. 10, 532428 Jemníky, okrsek č. 1, 533068 Vraný, okrsek č. 2, 533114 Zlonice, okrsek č. 3, 536407 Obruby, okrsek č. 1, 537454 Lysá nad Labem, okrsek č. 5, 537624 Ostrá, okrsek č. 1, 535702 Dolní Bousov, okrsky č. 1, 4 a 5, 537683 Poděbrady, okrsek č. 1, 537233 Chrást, okrsek č. 1, 537373 Kovanice, okrsky č. 1 a 2, 538981 Velké Popovice, okrsek č. 2, 540552 Krásná Hora nad Vltavou, okrsek č. 1, 541087 Počepice, okrsek č. 1, 541591 Vysoký Chlumec, okrsek č. 2, 541656 Rakovník, okrsek č. 1, 542334 Rýnholec, okrsek č. 1, 551457 Studeněves, okrsek č. 1, 564087 Poštovice, okrsek č. 1, 565636 Rohatsko, okrsek č. 1, 565822 Mohelnice nad Jizerou, okrsek č. 1, 571075 Kluky, okrsek č. 1, 571881 Stráž̌iště, okrsek č. 1, 598241 Pětikozly, okrsek č. 1, 598585 Nezabudice, okrsek č. 1, 599298 Drahenice, okrsek č. 1, 529451

pokračování

Bystrice, okrsek č. 10, 531472 Lochovice, okrsek č. 1, 532819 Slaný, okrsek č. 13, 532819 Slaný, okrsek č. 17, 534587 Vrdy, okrsky č. 1 a 4, 540374 Jablonná, okrsek č. 1, 599361 Strojetice, okrsek č. 1 a 537675 Pňov-Předhradí, okrsek č. 2.

[51] V následujících třech okrscích soud zjistil, že sice obálka obsahující platné volební lístky byla původně zapečetěna, avšak následně byla pečeť porušena: 534196 Svatý Mikuláš, okrsek č. 3, 537993 Vykáň, okrsek č. 1, 539333 Jílové u Prahy, okrsek č. 5

[52] V následujících 32 okrscích nebyl ve volební dokumentaci obsažen zápis o průběhu a výsledku hlasování (tiskopis T/4a, včetně příloh): 532533 Ledce, okrsek č. 1, 513628 Klokočná, okrsek č. 1, 530905 Votice, okrsky č. 1 a 6, 530956 Opatovice I, okrsek č. 1, 531111 Bernardov, okrsek č. 1, 532681 Otvovice, okrsek č. 1, 532762 Pozdeň, okrsky č. 1 a 2, 532860 Stochov, okrsky č. 3, 6 a 7, 532401 Jarpice, okrsek č. 1, 533408 Kořenice, okrsek č. 3, 533611 Přišimasy, okrsek č. 1, 534285 Podbrdy, 534536 Vidice okrsek č. 1, 535303 Vraňany, okrsek č. 1, 531685 Podluhy, okrsek č. 1, 531880 Troubská, okrsek č. 1, 534269 Nesvačily, okrsek č. 1, 535605 Bukovno, okrsek č. 1, 536351 Nepřevázka, okrsek č. 1, 538728 Říčany, okrsek č. 11, 539911 Příbram, okrsek č. 35, 565407 Smilovice, okrsek č. 1, 599204 Korkyně, okrsek č. 1, 599221 Popovičky, okrsek č. 1, 599387 Soutice, okrsek č. 1, 536270 Luštěnice, okrsky č. 1 a 3 a 565652 Rabakov, okrsek č. 1.

[53] V následujících šesti okrscích zjistil soud obě vady, tedy nedostatečně zajištěné volební lístky i chybějící zápis o průběhu a výsledku hlasování: 529303 Benešov, okrsek č. 20, 530760 Teplýšovice, okrsek č. 1, 535630 Čistá, okrsek č. 1, 537683 Poděbrady, okrsky č. 12 a 13, 532819 Slaný, okrsek č. 18.

[54] Ačkoliv jde o dosti zásadní vady, Nejvyšší správní soud tyto okrsky přepočetl, protože v nich nebyly zjištěny tak zásadní rozdíly alespoň proti stavu nahlášenému Českému statistickému úřadu, aby nabyl podstatných pochybností o manipulaci s volebními lístky. Rozsah nedodržování § 43 odst. 7 volebního zákona je však evidentně značný a rozhodně nelze vyloučit, že v budoucnu může tato skutečnost vést k tomu, že soud nebude schopen relevantně ověřit skutečný výsledek hlasování.

[55] Jelikož se přepočet ze strany Nejvyššího správního soudu týkal přednostních hlasů pro kandidáty, je vhodné dále zmínit právní úpravu přednostních hlasů.

[56] Dle § 39 volebního zákona platí: *„V prostoru určeném pro úpravu hlasovacích lístků vloží volič do úřední obálky 1 hlasovací lístek. Na hlasovacím lístku, který vkládá do úřední obálky, může přitom zakroužkováním pořadového čísla nejvýš u 4 kandidátů uvedených na témže hlasovacím lístku vyznačit, kterému z kandidátů dává přednost. Jiné písemné úpravy hlasovacího lístku nemají na posuzování hlasovacího lístku vliv.“*

[57] Dle § 41 odst. 1 volebního zákona: *„Pokud volič dal na hlasovacím lístku přednostní hlas více než 4 kandidátům, počítá se takový hlasovací lístek ve prospěch politické strany, politického hnutí nebo koalice; k přednostním hlasům se však nepřihlíží.“*

[58] Dle § 42 odst. 2 písm. f) volebního zákona v zápise okrskové volební komise nebo zvláštní okrskové volební komise o průběhu a výsledku hlasování se uvede počet platných přednostních hlasů odevzdaných pro jednotlivé kandidáty politických stran, politických hnutí a koalic.

[59] Nejvyšší správní soud konstatuje, že z citované právní úpravy je zřejmé, že volič má na výběr, zda v rámci jedné kandidátní listiny udělí některým kandidátům, nejvýše však čtyřem, přednostní hlas. Přednostní hlasy volič dát vůbec nemusí, případně nemusí udělit přednostní hlasy čtyřem kandidátům, ale jen třem, dvěma či jen jednomu. Udělení přednostního hlasu vyžaduje aktivní úpravu volebního lístku, a to zakroužkování pořadového čísla u kandidáta. Jestliže volič zakroužkování neučiní, nedal přednostní hlas. Stejný důsledek má to, když volič zakroužkuje 5 a více pořadových čísel u kandidátů.

[60] Volební zákon nikde nepočítá s tím, že by neměly být započteny přednostní hlasy uvedené na zadní straně hlasovacího lístku, ani s tím, že by nevyužití přednostního hlasu znamenalo automatické přidělení přednostního hlasu kandidátům uvedeným na prvních čtyřech místech kandidátní listiny. Naopak jakékoli nezapočítání platně uděleného přednostního hlasu nebo započítání přednostního hlasu volební komisí v případě, že není podloženo úpravou volebního lístku v podobě zakroužkování pořadového čísla kandidáta, je zjevným porušením volebního zákona.

[61] Ke změnám v celkovém počtu hlasů pro ODS došlo ve 29 volebních okrscích. Jednalo se vždy o odchylku jednoho či dvou hlasů, kromě okrsku uvedeného v odstavci [66].

[62] Pokud jde o chybné započtení udělených preferenčních hlasů, alespoň jedna chyba byla zjištěna ve 178 okrscích. V souhrnu došlo ke změně týkající se 2 284 přednostních hlasů.

[63] Pochybení spočívající v nezapočtení přednostních hlasů kandidátů na zadní straně hlasovacího lístku, tedy kandidátům 31 až 34, shledal Nejvyšší správní soud ve 100 volebních okrscích. K tomu soud poznamenává, že pokud jde o zbývající okrsky, není zřejmé, zda příslušné volební komise lístky otáčely, nebo nikoliv. I pokud by je totiž neotáčely, vzhledem k tomu, že nikdo z kandidátů 31 až 34 přednostní hlas nezískal, nelze tuto vadu zjistit.

[64] Pochybení spočívající v automatickém přidělení přednostního hlasu kandidátům uvedeným na prvních čtyřech místech kandidátní listiny shledal v následujících 8 okrscích:

Obec		okrsek
530310	Neveklov	4
535273	Veltrusy	1
535389	Zlosyň	1
537349	Košík	2
537586	Opolany	3
531618	Nučice	1
53912	Černolice	1

pokračování

1		
539872	Zbuzany	1
513547	Příčovy	1
541761	Hřebečníky	2

[65] Podezření na toto pochybení se nepotvrdilo pouze ve dvou okrscích, kde byl odevzdán jeden a dva hlasy pro ODS a všichni takto hlasující skutečně využili všech přednostních hlasů.

[66] Rozhodně v nikoliv zanedbatelné míře byly zjištěny i další dílčí odchylky v počtech přednostních hlasů. Uvedené odchylky však považuje soud za důsledek jednorázového lidského selhání, nikoliv za systémový problém. Tyto odchylky by mohly mít vliv pouze při skutečně extrémně těsném výsledku. Výjimkou je 535605 Bukovno okrsek č. 1, kde bylo zjištěno jednak navýšení o šest hlasů pro ODS (dle výsledků 33, ve skutečnosti 27), jednak se zcela zásadním způsobem od zápisu lišily i počty přednostních hlasů. U 11 kandidátů byly zjištěny odlišné počty přednostních hlasů (lišící se až o tři hlasy). Jak bylo také uvedeno shora, v tomto okrsku chyběl zápis o průběhu a výsledku hlasování, ale i jakákoliv další volební dokumentace. Soud tedy musel vycházet pouze ze zveřejněných výsledků voleb na serveru www.volby.cz.

[67] Jako spíše kuriózní, avšak neméně závažnou vadu, soud uvádí, že v pěti volebních okrscích byly uznány jako platné hlasovací lístky vydané pro hl. m. Prahu a dokonce přednostní hlasy pro tam uvedené kandidáty byly započteny kandidátům se stejným pořadovým číslem ve Středočeském kraji.

[68] S ohledem na rozsah pochybení uvedených v odstavcích [62] a [64] je zjevné, že šlo o systémové vady, které byly způsobilé ovlivnit výsledné pořadí kandidátů a také je skutečně ovlivnily. I s ohledem na slyšení doc. Tomáše Lebedy při ústním jednání považuje Nejvyšší správní soud za více než vhodné, aby se napříště netiskly oboustranné hlasovací lístky, neboť nejenom že to výrazně zvyšují pravděpodobnosti chybného započtení přednostních hlasů kandidátům uvedeným na zadní straně hlasovacího lístku, ale také to ohrožuje jejich rovnost s ostatními kandidáty. Stejnou chybu, jaké se dopustily okrskové volební komise, celkem předvídatelně mohou učinit i voliči, neboť si vůbec kandidátů na zadní straně volebního lístku nemusí povšimnout, anebo si jich všimnou až poté, co již vyčerpali své čtyři přednostní hlasy pro kandidáty na první straně.

[69] S ohledem na rozsah přepočítávaných okrsků neuvádí Nejvyšší správní soud v tomto usnesení nově zjištěné výsledky za jednotlivé volební okrsky, ale souhrnně za jednotlivé okresy, které jsou následující. Sloupec OVK znamená hlasy zjištěné okrskovými volebními komisemi, sloupec NSS znamená hlasy zjištěné při přepočítání Nejvyšším správním soudem a sloupec rozdíl pak představuje kladný nebo záporný rozdíl mezi oběma předchozími hodnotami.

[70] Okres Benešov – změněno u 25 okrsků

		OVK	NSS	rozdíl			OVK	NSS	rozdíl

ODS	celkem	5 279	5 277	-2					
1	Skopeček Jan Ing. et Ing.	379	365	-14	18	Vomastek Jaroslav Ing. MBA	16	16	
2	Vrecionová Veronika Ing.	163	140	-23	19	Smetana Martin	23	25	2
3	Munzar Vojtěch Ing.	98	78	-20	20	Vodňanský Ondřej	59	61	2
4	Bendl Petr Ing.	188	175	-13	21	Lang Petr Ing.	10	11	1
5	Fajmon Hynek Mgr.	82	80	-2	22	Šanda Jakub Ing.	19	19	
6	Pavlík Pavel Ing.	420	439	19	23	Paták Petr Mgr. DiS.	24	25	1
7	Martinec Tomáš Ing. Ph.D.	29	30	1	24	Pleskač Jan Mgr.	10	12	2
8	Kulhánek Rudolf	21	22	1	25	Listík Petr Ing.	7	7	
9	Vaněk Tomáš RNDr. Mgr. CSc.	47	49	2	26	Prokůpek Michal Ing.	18	18	
10	Živnůstek Josef Ing.	41	42	1	27	Štěpánek Daniel Mgr.	321	334	13
11	Havrančík Zdeněk	15	17	2	28	Renc Zdeněk	9	10	1
12	Chalupová Soňa RNDr.	27	27		29	Jiránek Dan Ing.	13	14	1
13	Rak Lukáš Mgr.	39	42	3	30	Hanuš Petr Mgr.	11	14	3
14	Bendl Karel PhDr. Ing. Mgr. MBA, LL.M.	27	27		31	Kupka Martin Mgr.	189	209	20
15	Nejdl Zdeněk Ing.	18	18		32	Patočka Tomáš	9	9	
16	Benešová Libuše PhDr.	239	246	7	33	Luxa Pavel	33	36	3
17	Chrpová Marcela	29	29		34	Magera Petr Ing.	10	11	1

[71] Okres Beroun – změněno u 10 okrsků

		OVK	NSS	rozdíl			OVK	NSS	rozdíl
ODS	celkem	6 675	6 675	0					
1	Skopeček Jan Ing. et Ing.	985	987	2	18	Vomastek Jaroslav Ing. MBA	19	19	
2	Vrecionová Veronika Ing.	226	226		19	Smetana Martin	25	25	
3	Munzar Vojtěch Ing.	145	146	1	20	Vodňanský Ondřej	35	35	
4	Bendl Petr Ing.	303	307	4	21	Lang Petr Ing.	16	16	
5	Fajmon Hynek Mgr.	119	117	-2	22	Šanda Jakub Ing.	7	7	
6	Pavlík Pavel Ing.	19	19		23	Paták Petr Mgr. DiS.	30	30	

pokračování

7	Martinec Tomáš Ing. Ph.D.	46	46		24	Pleskač Jan Mgr.	23	23	
8	Kulhánek Rudolf	25	26	1	25	Listík Petr Ing.	12	12	
9	Vaněk Tomáš RNDr. Mgr. CSc.	88	89	1	26	Prokůpek Michal Ing.	216	217	1
10	Živnůstek Josef Ing.	36	36		27	Štěpánek Daniel Mgr.	11	11	
11	Havrančík Zdeněk	31	31		28	Renc Zdeněk	13	13	
12	Chalupová Soňa RNDr.	509	511	2	29	Jiránek Dan Ing.	33	34	1
13	Rak Lukáš Mgr.	40	40		30	Hanuš Petr Mgr.	11	11	
14	Bendl Karel PhDr. Ing. Mgr. MBA, LL.M.	41	41		31	Kupka Martin Mgr.	213	220	7
15	Nejdl Zdeněk Ing.	41	41		32	Patočka Tomáš	15	15	
16	Benešová Libuše PhDr.	36	36		33	Luxa Pavel	29	29	
17	Chrpová Marcela	29	29		34	Magera Petr Ing.	26	26	

[72] Okres Kladno – změněno u 23 okrsků

		OVK	NSS	rozdíl			OVK	NSS	rozdíl
ODS	celkem	8 818	8 816	-2					
1	Skopeček Jan Ing. et Ing.	768	770	2	18	Vomastek Jaroslav Ing. MBA	49	49	
2	Vrecionová Veronika Ing.	305	307	2	19	Smetana Martin	29	30	1
3	Munzar Vojtěch Ing.	924	928	4	20	Vodňanský Ondřej	45	45	
4	Bendl Petr Ing.	839	842	3	21	Lang Petr Ing.	14	14	
5	Fajmon Hynek Mgr.	208	208		22	Šanda Jakub Ing.	16	16	
6	Pavlík Pavel Ing.	91	91		23	Paták Petr Mgr. DiS.	213	216	3
7	Martinec Tomáš Ing. Ph.D.	126	126		24	Pleskač Jan Mgr.	36	36	
8	Kulhánek Rudolf	55	55		25	Listík Petr Ing.	39	41	2
9	Vaněk Tomáš RNDr. Mgr. CSc.	105	107	2	26	Prokůpek Michal Ing.	48	48	
10	Živnůstek Josef Ing.	75	75		27	Štěpánek Daniel Mgr.	40	40	
11	Havrančík Zdeněk	18	18		28	Renc Zdeněk	21	21	
12	Chalupová Soňa RNDr.	85	85		29	Jiránek Dan Ing.	971	991	20

13	Rak Lukáš Mgr.	59	59		30	Hanuš Petr Mgr.	17	17	
14	Bendl Karel PhDr. Ing. Mgr. MBA, LL.M.	74	74		31	Kupka Martin Mgr.	383	401	18
15	Nejdl Zdeněk Ing.	51	51		32	Patočka Tomáš	23	23	
16	Benešová Libuše PhDr.	90	90		33	Luxa Pavel	31	32	1
17	Chrpová Marcela	44	44		34	Magera Petr Ing.	21	21	

[73] Okres Kolín – změněno u 18 okrsků

		OVK	NSS	rozdíl			OVK	NSS	rozdíl
ODS	celkem	4 604	4 606	2					
1	Skopeček Jan Ing. et Ing.	309	310	1	18	Vomastek Jaroslav Ing. MBA	10	10	
2	Vrecionová Veronika Ing.	125	126	1	19	Smetana Martin	241	241	
3	Munzar Vojtěch Ing.	61	61		20	Vodňanský Ondřej	15	15	
4	Bendl Petr Ing.	158	157	-1	21	Lang Petr Ing.	17	17	
5	Fajmon Hynek Mgr.	71	71		22	Šanda Jakub Ing.	35	35	
6	Pavlík Pavel Ing.	23	23		23	Paták Petr Mgr. DiS.	14	14	
7	Martinec Tomáš Ing. Ph.D.	25	25		24	Pleskač Jan Mgr.	20	20	
8	Kulhánek Rudolf	80	85	5	25	Listík Petr Ing.	12	12	
9	Vaněk Tomáš RNDr. Mgr. CSc.	53	54	1	26	Prokůpek Michal Ing.	16	16	
10	Živnůstek Josef Ing.	38	38		27	Štěpánek Daniel Mgr.	10	10	
11	Havrančík Zdeněk	7	7		28	Renc Zdeněk	6	6	
12	Chalupová Soňa RNDr.	25	24	-1	29	Jiránek Dan Ing.	28	28	
13	Rak Lukáš Mgr.	293	293		30	Hanuš Petr Mgr.	9	8	-1
14	Bendl Karel PhDr. Ing. Mgr. MBA, LL.M.	25	27	2	31	Kupka Martin Mgr.	136	159	23
15	Nejdl Zdeněk Ing.	5	5		32	Patočka Tomáš	8	8	
16	Benešová Libuše PhDr.	31	31		33	Luxa Pavel	17	17	
17	Chrpová Marcela	23	23		34	Magera Petr Ing.	12	13	1

pokračování

[74] Okres Kutná Hora – změněno u 13 okrsků

		OVK	NSS	rozdíl			OVK	NSS	rozdíl
ODS	celkem	3 443	3 441	-2					
1	Skopeček Jan Ing. et Ing.	233	233		18	Vomastek Jaroslav Ing. MBA	6	7	1
2	Vrecionová Veronika Ing.	103	104	1	19	Smetana Martin	63	63	
3	Munzar Vojtěch Ing.	35	35		20	Vodňanský Ondřej	15	16	1
4	Bendl Petr Ing.	128	126	-2	21	Lang Petr Ing.	12	12	
5	Fajmon Hynek Mgr.	57	58	1	22	Šanda Jakub Ing.	164	165	1
6	Pavlík Pavel Ing.	19	18	-1	23	Paták Petr Mgr. DiS.	7	7	
7	Martinec Tomáš Ing. Ph.D.	17	17		24	Pleskač Jan Mgr.	10	10	
8	Kulhánek Rudolf	171	174	3	25	Listík Petr Ing.	8	9	1
9	Vaněk Tomáš RNDr. Mgr. CSc.	33	33		26	Prokůpek Michal Ing.	7	7	
10	Živnůstek Josef Ing.	25	25		27	Štěpánek Daniel Mgr.	9	9	
11	Havrančík Zdeněk	13	13		28	Renc Zdeněk	12	12	
12	Chalupová Soňa RNDr.	45	45		29	Jiránek Dan Ing.	16	16	
13	Rak Lukáš Mgr.	103	104	1	30	Hanuš Petr Mgr.	7	6	-1
14	Bendl Karel PhDr. Ing. Mgr. MBA, LL.M.	20	20		31	Kupka Martin Mgr.	114	118	4
15	Nejdl Zdeněk Ing.	6	6		32	Patočka Tomáš	10	10	
16	Benešová Libuše PhDr.	30	30		33	Luxa Pavel	12	15	3
17	Chrpová Marcela	17	17		34	Magera Petr Ing.	10	10	

[75] Okres Mělník – změněno u 17 okrsků

		OVK	NSS	rozdíl			OVK	NSS	rozdíl
ODS	celkem	6 343	6 338	-5					
1	Skopeček Jan Ing. et Ing.	596	447	-149	18	Vomastek Jaroslav Ing. MBA	51	51	
2	Vrecionová Veronika Ing.	619	471	-148	19	Smetana Martin	18	18	
3	Munzar Vojtěch Ing.	249	98	-151	20	Vodňanský Ondřej	25	25	
4	Bendl Petr Ing.	349	206	-143	21	Lang Petr Ing.	11	11	

5	Fajmon Hynek Mgr.	108	108		22	Šanda Jakub Ing.	10	10	
6	Pavlík Pavel Ing.	24	24		23	Paták Petr Mgr. DiS.	21	21	
7	Martinec Tomáš Ing. Ph.D.	574	575	1	24	Pleskač Jan Mgr.	18	19	1
8	Kulhánek Rudolf	28	29	1	25	Listík Petr Ing.	165	167	2
9	Vaněk Tomáš RNDr. Mgr. CSc.	54	54		26	Prokůpek Michal Ing.	17	17	
10	Živnůstek Josef Ing.	518	534	16	27	Štěpánek Daniel Mgr.	17	17	
11	Havrančík Zdeněk	13	13		28	Renc Zdeněk	26	26	
12	Chalupová Soňa RNDr.	52	53	1	29	Jiránek Dan Ing.	60	60	
13	Rak Lukáš Mgr.	47	47		30	Hanuš Petr Mgr.	110	111	1
14	Bendl Karel PhDr. Ing. Mgr. MBA, LL.M.	43	44	1	31	Kupka Martin Mgr.	431	448	17
15	Nejdl Zdeněk Ing.	6	6		32	Patočka Tomáš	12	14	2
16	Benešová Libuše PhDr.	62	64	2	33	Luxa Pavel	40	42	2
17	Chrpová Marcela	48	48		34	Magera Petr Ing.	10	12	2

[76] Okres Mladá Boleslav – změněno u 13 okrsků

		OVK	NSS	rozdíl			OVK	NSS	rozdíl
ODS	celkem	6 990	6 984	-6					
1	Skopeček Jan Ing. et Ing.	472	472		18	Vomastek Jaroslav Ing. MBA	42	42	
2	Vrecionová Veronika Ing.	212	210	-2	19	Smetana Martin	19	19	
3	Munzar Vojtěch Ing.	99	99		20	Vodňanský Ondřej	31	30	-1
4	Bendl Petr Ing.	346	347	1	21	Lang Petr Ing.	10	10	
5	Fajmon Hynek Mgr.	161	159	-2	22	Šanda Jakub Ing.	21	21	
6	Pavlík Pavel Ing.	31	30	-1	23	Paták Petr Mgr. DiS.	25	27	2
7	Martinec Tomáš Ing. Ph.D.	85	83	-2	24	Pleskač Jan Mgr.	24	24	
8	Kulhánek Rudolf	34	34		25	Listík Petr Ing.	8	8	
9	Vaněk Tomáš RNDr. Mgr. CSc.	64	64		26	Prokůpek Michal Ing.	29	29	

pokračování

10	Živnůstek Josef Ing.	47	47		27	Štěpánek Daniel Mgr.	11	9	-2
11	Havrančík Zdeněk	14	14		28	Renc Zdeněk	10	10	
12	Chalupová Soňa RNDr.	39	40	1	29	Jiránek Dan Ing.	59	60	1
13	Rak Lukáš Mgr.	36	36		30	Hanuš Petr Mgr.	4	8	4
14	Bendl Karel PhDr. Ing. Mgr. MBA, LL.M.	538	540	2	31	Kupka Martin Mgr.	270	283	13
15	Nejdl Zdeněk Ing.	10	10		32	Patočka Tomáš	166	175	9
16	Benešová Libuše PhDr.	38	38		33	Luxa Pavel	18	19	1
17	Chrpová Marcela	27	28	1	34	Magera Petr Ing.	12	13	1

[77] Okres Nymburk - změněno u 12 okrsků

		OVK	NSS	rozdíl			OVK	NSS	rozdíl
ODS	celkem	5 626	5 626	0					
1	Skopeček Jan Ing. et Ing.	453	429	-24	18	Vomastek Jaroslav Ing. MBA	47	47	
2	Vrecionová Veronika Ing.	238	215	-23	19	Smetana Martin	53	52	-1
3	Munzar Vojtěch Ing.	136	112	-24	20	Vodňanský Ondřej	23	23	
4	Bendl Petr Ing.	295	272	-23	21	Lang Petr Ing.	19	19	
5	Fajmon Hynek Mgr.	500	499	-1	22	Šanda Jakub Ing.	24	24	
6	Pavlík Pavel Ing.	39	39		23	Paták Petr Mgr. DiS.	17	17	
7	Martinec Tomáš Ing. Ph.D.	66	66		24	Pleskač Jan Mgr.	118	122	4
8	Kulhánek Rudolf	37	37		25	Listík Petr Ing.	12	12	
9	Vaněk Tomáš RNDr. Mgr. CSc.	58	58		26	Prokůpek Michal Ing.	18	18	
10	Živnůstek Josef Ing.	42	42		27	Štěpánek Daniel Mgr.	14	14	
11	Havrančík Zdeněk	17	17		28	Renc Zdeněk	20	20	
12	Chalupová Soňa RNDr.	48	48		29	Jiránek Dan Ing.	40	42	2
13	Rak Lukáš Mgr.	135	135		30	Hanuš Petr Mgr.	7	8	1

14	Bendl Karel PhDr. Ing. Mgr. MBA, LL.M.	107	107		31	Kupka Martin Mgr.	192	206	14
15	Nejdl Zdeněk Ing.	12	12		32	Patočka Tomáš	20	20	
16	Benešová Libuše PhDr.	56	57	1	33	Luxa Pavel	29	30	1
17	Chrpová Marcela	35	36	1	34	Magera Petr Ing.	15	15	

[78] Okres Praha – východ – změněno u 6 okrsků

		OVK	NSS	rozdíl			OVK	NSS	rozdíl
ODS	celkem	15 295	15 297	2					
1	Skopeček Jan Ing. et Ing.	1173	1173		18	Vomastek Jaroslav Ing. MBA	357	358	1
2	Vrecionová Veronika Ing.	946	948	2	19	Smetana Martin	77	77	
3	Munzar Vojtěch Ing.	310	310		20	Vodňanský Ondřej	97	97	
4	Bendl Petr Ing.	496	495	-1	21	Lang Petr Ing.	55	55	
5	Fajmon Hynek Mgr.	397	397		22	Šanda Jakub Ing.	45	45	
6	Pavlík Pavel Ing.	140	140		23	Paták Petr Mgr. DiS.	99	99	
7	Martinec Tomáš Ing. Ph.D.	200	200		24	Pleskač Jan Mgr.	61	61	
8	Kulhánek Rudolf	98	97	-1	25	Listík Petr Ing.	55	55	
9	Vaněk Tomáš RNDr. Mgr. CSc.	191	191		26	Prokůpek Michal Ing.	75	75	
10	Živnůstek Josef Ing.	110	110		27	Štěpánek Daniel Mgr.	71	71	
11	Havrančík Zdeněk	31	31		28	Renc Zdeněk	39	40	1
12	Chalupová Soňa RNDr.	120	120		29	Jiránek Dan Ing.	95	95	
13	Rak Lukáš Mgr.	147	147		30	Hanuš Petr Mgr.	36	35	-1
14	Bendl Karel PhDr. Ing. Mgr. MBA, LL.M.	155	155		31	Kupka Martin Mgr.	1418	1425	7
15	Nejdl Zdeněk Ing.	32	32		32	Patočka Tomáš	43	44	1
16	Benešová Libuše PhDr.	203	203		33	Luxa Pavel	73	74	1
17	Chrpová Marcela	144	144		34	Magera Petr Ing.	42	43	1

[79] Okres Praha – západ – změněno u 11 okrsků

pokračování

		OVK	NSS	rozdíl			OVK	NSS	rozdíl
OKS	celkem	12 048	12 048	0					
1	Skopeček Jan Ing. et Ing.	1114	840	-274	18	Vomastek Jaroslav Ing. MBA	78	78	
2	Vrecionová Veronika Ing.	634	359	-275	19	Smetana Martin	41	41	
3	Munzar Vojtěch Ing.	512	240	-272	20	Vodňanský Ondřej	69	69	
4	Bendl Petr Ing.	779	508	-271	21	Lang Petr Ing.	161	160	-1
5	Fajmon Hynek Mgr.	222	222		22	Šanda Jakub Ing.	24	26	2
6	Pavlík Pavel Ing.	100	100		23	Paták Petr Mgr. DiS.	58	59	1
7	Martinec Tomáš Ing. Ph.D.	111	111		24	Pleskač Jan Mgr.	47	48	1
8	Kulhánek Rudolf	78	77	-1	25	Listík Petr Ing.	40	40	
9	Vaněk Tomáš RNDr. Mgr. CSc.	266	266		26	Prokůpek Michal Ing.	61	61	
10	Živnůstek Josef Ing.	77	76	-1	27	Štěpánek Daniel Mgr.	42	42	
11	Havrančík Zdeněk	41	41		28	Renc Zdeněk	44	44	
12	Chalupová Soňa RNDr.	118	118		29	Jiránek Dan Ing.	120	121	1
13	Rak Lukáš Mgr.	98	98		30	Hanuš Petr Mgr.	23	23	
14	Bendl Karel PhDr. Ing. Mgr. MBA, LL.M.	96	96		31	Kupka Martin Mgr.	443	454	11
15	Nejdl Zdeněk Ing.	31	31		32	Patočka Tomáš	33	33	
16	Benešová Libuše PhDr.	120	120		33	Luxa Pavel	77	77	
17	Chrpová Marcela	70	70		34	Magera Petr Ing.	33	34	1

[80] Okres Příbram – změněno u 19 okrsků

		OVK	NSS	rozdíl			OVK	NSS	rozdíl
OKS	celkem	6 438	6 436	-2					
1	Skopeček Jan Ing. et Ing.	462	443	-19	18	Vomastek Jaroslav Ing. MBA	17	17	
2	Vrecionová Veronika Ing.	201	181	-20	19	Smetana Martin	18	18	
3	Munzar Vojtěch Ing.	126	107	-19	20	Vodňanský Ondřej	179	180	1
4	Bendl Petr Ing.	250	229	-21	21	Lang Petr Ing.	7	7	

5	Fajmon Hynek Mgr.	70	71	1	22	Šanda Jakub Ing.	12	12	
6	Pavlík Pavel Ing.	48	47	-1	23	Paták Petr Mgr. DiS.	24	23	-1
7	Martinec Tomáš Ing. Ph.D.	34	34		24	Pleskač Jan Mgr.	20	20	
8	Kulhánek Rudolf	26	26		25	Listík Petr Ing.	17	17	
9	Vaněk Tomáš RNDr. Mgr. CSc.	55	55		26	Prokůpek Michal Ing.	24	24	
10	Živnůstek Josef Ing.	33	33		27	Štěpánek Daniel Mgr.	27	29	2
11	Havrančík Zdeněk	272	284	12	28	Renc Zdeněk	11	11	
12	Chalupová Soňa RNDr.	42	42		29	Jiránek Dan Ing.	43	44	1
13	Rak Lukáš Mgr.	31	31		30	Hanuš Petr Mgr.	11	10	-1
14	Bendl Karel PhDr. Ing. Mgr. MBA, LL.M.	48	49	1	31	Kupka Martin Mgr.	225	233	8
15	Nejdl Zdeněk Ing.	7	7		32	Patočka Tomáš	13	15	2
16	Benešová Libuše PhDr.	62	62		33	Luxa Pavel	29	32	3
17	Chrpová Marcela	29	28	-1	34	Magera Petr Ing.	110	125	15

[81] Okres Rakovník – změněno u 11 okrsků

		OVK	NSS	rozdíl			OVK	NSS	rozdíl
ODS	celkem	2 555	2 556	1					
1	Skopeček Jan Ing. et Ing.	217	217		18	Vomastek Jaroslav Ing. MBA	8	8	
2	Vrecionová Veronika Ing.	80	80		19	Smetana Martin	4	4	
3	Munzar Vojtěch Ing.	71	70	-1	20	Vodňanský Ondřej	7	7	
4	Bendl Petr Ing.	245	246	1	21	Lang Petr Ing.	2	2	
5	Fajmon Hynek Mgr.	45	44	-1	22	Šanda Jakub Ing.	3	3	
6	Pavlík Pavel Ing.	21	23	2	23	Paták Petr Mgr. DiS.	30	29	-1
7	Martinec Tomáš Ing. Ph.D.	25	26	1	24	Pleskač Jan Mgr.	6	6	
8	Kulhánek Rudolf	19	20	1	25	Listík Petr Ing.	6	7	1
9	Vaněk Tomáš RNDr. Mgr. CSc.	27	25	-2	26	Prokůpek Michal Ing.	8	8	

pokračování

10	Živnůstek Josef Ing.	34	36	2	27	Štěpánek Daniel Mgr.	4	4	
11	Havrančík Zdeněk	8	8		28	Renc Zdeněk	96	96	
12	Chalupová Soňa RNDr.	36	36		29	Jiránek Dan Ing.	63	65	2
13	Rak Lukáš Mgr.	18	18		30	Hanuš Petr Mgr.	12	9	-3
14	Bendl Karel PhDr. Ing. Mgr. MBA, LL.M.	21	21		31	Kupka Martin Mgr.	100	110	10
15	Nejdl Zdeněk Ing.	280	283	3	32	Patočka Tomáš	13	14	1
16	Benešová Libuše PhDr.	17	15	-2	33	Luxa Pavel	16	16	
17	Chrpová Marcela	12	12		34	Magera Petr Ing.	3	3	

[82] Nejvyšší správní soud uvádí, že nebyly výslovně napadeny výsledky zvláštních volebních okrsků, tedy zahraničních volebních míst, neboť zvláštní volební okrsky byly v letošních volbách v souladu s § 27 volebního zákona podřazeny Středočeskému kraji.

[83] Za celý Středočeský kraj jsou výsledky přepočtu následující:

		OVK	NSS	rozdíl			OVK	NSS	rozdíl
ODS	celkem	85 429	85 415	-14					
1	Skopeček Jan Ing. et Ing.	7 306	6 831	-475	18	Vomastek Jaroslav Ing. MBA	709	711	2
2	Vrecionová Veronika Ing.	3 930	3 445	-485	19	Smetana Martin	613	615	2
3	Munzar Vojtěch Ing.	2 823	2 341	-482	20	Vodňanský Ondřej	609	612	3
4	Bendl Petr Ing.	4 429	3 963	-466	21	Lang Petr Ing.	342	342	0
5	Fajmon Hynek Mgr.	2 106	2 100	-6	22	Šanda Jakub Ing.	394	397	3
6	Pavlík Pavel Ing.	985	1 003	18	23	Paták Petr Mgr. DiS.	578	583	5
7	Martinec Tomáš Ing. Ph.D.	1 370	1 371	1	24	Pleskač Jan Mgr.	416	424	8
8	Kulhánek Rudolf	688	698	10	25	Listík Petr Ing.	390	396	6
9	Vaněk Tomáš RNDr. Mgr. CSc.	1 081	1 085	4	26	Prokůpek Michal Ing.	552	553	1
10	Živnůstek Josef Ing.	1 086	1 104	18	27	Štěpánek Daniel Mgr.	587	600	13
11	Havrančík Zdeněk	485	499	14	28	Renc Zdeněk	315	317	2
12	Chalupová Soňa RNDr.	1 187	1 190	3	29	Jiránek Dan Ing.	1 551	1 580	29
13	Rak Lukáš Mgr.	1 070	1 074	4	30	Hanuš Petr Mgr.	262	264	2

14	Bendl Karel PhDr. Ing. Mgr. MBA, LL.M.	1 218	1 224	6	31	Kupka Martin Mgr.	4 168	4 320	152
15	Nejdl Zdeněk Ing.	502	505	3	32	Patočka Tomáš	371	386	15
16	Benešová Libuše PhDr.	1 020	1 028	8	33	Luxa Pavel	410	425	15
17	Chrpová Marcela	523	524	1	34	Magera Petr Ing.	307	329	22

IV.E Vliv na získané mandáty

[84] Dle § 50 odst. 4 až 6 volebního zákona platí:

„(4) V rámci jednotlivých politických stran, politických hnutí a koalic obdrží mandáty straně přikázané kandidáti podle pořadí, jak jsou uvedeni na hlasovacím lístku.

(5) Jestliže však některý z kandidátů získal takový počet přednostních hlasů, který činí nejméně 5 procent z celkového počtu platných hlasů odevzdaných pro tuto politickou stranu, politické hnutí nebo koalici v rámci volebního kraje, připadne mandát přednostně tomuto kandidátovi.

(6) V případě, že více kandidátů splnilo podmínku podle odstavce 5 a politická strana, politické hnutí nebo koalice získala více mandátů, připadnou mandáty přednostně kandidátům, kteří splnili podmínku podle odstavce 5, a to postupně v pořadí podle nejvyššího počtu získaných přednostních hlasů; v případě rovnosti počtu přednostních hlasů je rozhodující pořadí kandidáta na hlasovacím lístku. Kandidátům, kteří nesplnili podmínku podle odstavce 5, připadnou mandáty v pořadí, jak jsou uvedeni na hlasovacím lístku.“

[85] Nově zjištěný počet platných hlasů pro ODS odevzdaných ve Středočeském kraji činí 85 415. Nejméně 5 % přednostních hlasů činí 4 271. Této hranice dosáhli pouze kandidáti č. 1 Ing. et Ing. Jan Skopeček (8 %) a č. 31 Mgr. Martin Kupka (5,06 %). Přednostně těmto kandidátům podle § 50 odst. 6 věty první volebního zákona připadne mandát a to v pořadí: 1. kandidát č. 1 Ing. et Ing. Jan Skopeček a 2. kandidát č. 31 Mgr. Martin Kupka.

[86] Ohledně dalších kandidátů se uplatní pravidlo podle § 50 odst. 6 věty poslední, rozhodné je tedy pořadí na hlasovacím lístku. Vzhledem k tomu, že ODS získala ve Středočeském kraji čtyři mandáty, týká se uvedené zbývajících dvou mandátů. Pořadí je pak následující: třetí kandidátka č. 2 Ing. Veronika Vrecionová a čtvrtý kandidát č. 3 Ing. Vojtěch Munzar.

[87] Oproti sdělení Státní volební komise je tedy zřejmé, že nebyl platně zvolen kandidát č. 4 Ing. Petr Bendl, neboť nezískal více než 5 % přednostních hlasů (získal pouze 4,64 %) a skončil v pořadí pátý, tedy níže, než činí počet mandátů, které ve Středočeském kraji získala ODS. Naopak byl platně zvolen kandidát č. 31 Mgr. Martin Kupka, neboť v rozporu s původně zjištěnými výsledky voleb získal více než 5 % přednostních hlasů, a skončil tak druhý v pořadí.

V. Závěrečné shrnutí a náklady řízení

[88] S ohledem na uvedená zjištění soud podle § 87 odst. 1 volebního zákona ve spojení s § 90 odst. 1 a odst. 3 s. ř. s. výrokem I rozhodl o tom, že odpůrce 3) Ing. Petr Bendl nebyl

platně zvolen poslancem Poslanecké sněmovny Parlamentu ve volbách konaných ve dnech 20. a 21. 10. 2017. Podle § 90 odst. 4 s. ř. s. současně vyhlásil zvoleným poslancem Mgr. Martina Kupku.

[89] Ačkoliv to zákonná úprava výslovně nepředpokládá, považoval soud za nezbytné, aby výrokem III deklaroval důsledek svých zjištění pro pořadí náhradníků. Výroky tohoto usnesení totiž v příslušné části nahrazují sdělení Státní volební komise, které kromě uvedení zvolených kandidátů obsahuje i seznam náhradníků, včetně jejich pořadí. V důsledku změn v osobách kandidátů došlo i ke změně mezi náhradníky. Podle § 54 odst. 1 volebního zákona platí: *„Uprázdní-li se mandát, nastupuje náhradník z kandidátní listiny téže politické strany, politického hnutí nebo koalice uvedený na kandidátní listině pro volbu ve volebním kraji, v němž byl kandidován poslanec, jehož mandát se uprázdnil, a to v pořadí podle výsledků voleb. Není-li takového, nastupuje náhradník téže politické strany, politického hnutí nebo koalice v pořadí podle počtu platných hlasů pro kandidátní listinu; je-li tento počet stejný, rozhodne los.“* V rámci volebního kraje je tedy pro případný nástup náhradníků podstatné pořadí podle výsledků voleb, tedy dle pravidel uvedených v § 50 odst. 4 až 6 volebního zákona. Jak je patrné se shora uvedeného, žádný z kandidátů ODS ve Středočeském kraji, kromě kandidátů č. 1 a č. 31, nezískal více než 5 % přednostních hlasů; pro jejich pořadí jako náhradníků je tedy určující pořadí na kandidátní listině. Prvním náhradníkem se proto nově stal kandidát č. 4 Ing. Petr Bendl, ostatní náhradníci se posunuli o jedno pořadí níže, až po kandidáta č. 30 Mgr. Petra Hanuše. Pořadí u kandidátů č. 32 až č. 34 zůstává nezměněno, pouze byli pro přehlednost uvedeni také.

[90] Nejvyšší správní soud tedy na základě přepočtu přednostních hlasů pro kandidáty Občanské demokratické strany zjistil odlišný volební výsledek. Dospěl k závěru, že nešlo jen o běžnou lidskou chybu v počtech, nýbrž je přesvědčen, že na zjištěném porušení volebního zákona se významně podílely systémové nedostatky v přípravě a organizaci říjnových voleb do Poslanecké sněmovny, včetně deficitů platné právní úpravy, za jejíž podobu je primárně odpovědné Ministerstvo vnitra jako ústřední orgán státní správy pro volby. Je to na prvním místě použití oboustranných hlasovacích lístků. Platná právní úprava sice nezakazuje, ale ani nestanoví, že kandidáti mohou být vytištěni na obou stranách hlasovacích lístků. Z pohledu zachování rovnosti mezi kandidáty a s ohledem na potvrzenou vyšší míru chybovosti při zjišťování volebního výsledku okrskovými volebními komisemi je napříště používání takto vytištěných hlasovacích lístků alespoň pro volby do Poslanecké sněmovny jen těžko přijatelné.

[91] Tento případ také obnažil závažné deficity v kontrole správnosti výsledků hlasování. Nemůže to být jenom volební soud, kdo je povinen vlastními prostředky hlasy přepočítat. To nemůže být jediným a primárním úkolem volebního soudnictví. Ostatní volební orgány včetně Státní volební komise musí být také, za součinnosti volebního soudu (např. na základě soudem uložené povinnosti nebo na základě předběžného opatření), vybaveny na zákonné úrovni příslušnými kompetencemi a nástroji, aby byly schopny v rychlém čase na pokyn soudu ověřit relevantně zpochybněný volební výsledek (např. nějakou formou přepočtu hlasů zvláštními přezkumnými komisemi pod dohledem soudu). Není akceptovatelné, aby Český statistický úřad musel do výsledků, bez jakéhokoliv předchozího upozornění okrskové volební komise a vyžádání si potvrzení sdělených výsledků, započíst na první pohled zjevně chybné výsledky hlasování a aby náprava spočívala jen na bedrech soudu s celostátní působností.

[92] Tyto systémové nedostatky by měly být řešeny systematicky a nikoliv nahodile v jednotlivých volebních zákonech. Je zcela na místě uvést v život několik let zvažovaný volební kodex, který by upravoval jednotně zásadně všechny volby a pouze stanovil odchylky, týkající se odůvodněných rozdílů mezi nimi.

[93] Tato zjištění z dnešního případu si nutně musí vyžádat adekvátní reakci Ministerstva vnitra, resp. vlády a Parlamentu. Ve hře je totiž legitimita všech voleb a víra občanů v jejich správný výsledek. Nezmění-li se nic na zákonodárné a exekutivní úrovni, hrozí, že příště bude volební soud nucen na základě obdobných volebních stížností z více volebních krajů ověřovat výsledky voleb ve větším rozsahu, což by mohlo vést k paralýze ustanovování volených ústavních orgánů, a že by při zjištění závažných chyb musel Nejvyšší správní soud sáhnout ke zneplatnění volby vícera kandidátů nebo dokonce voleb jako celku.

[94] Výrok o nákladech řízení se opírá o § 93 odst. 4 s. ř. s., podle něhož nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í : Usnesení nabývá právní moci dnem vyvěšení na úřední desce Nejvyššího správního soudu (§ 93 odst. 5 s. ř. s.).

Proti tomuto usnesení **n e n í** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 19. listopadu 2017

Tomáš Langášek
předseda senátu